

AFET YÖNETİM SİSTEMİ İÇİNDE KRİZ YÖNETİMİNDE MÜDAHALE PERSONELİ OLARAK ÇALIŞAN SİVİL SAVUNMA VE İTFAİYECİLİK PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNE KÖPEKLİ ARAMA KURTARMA EĞİTİMİ VERİLMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Erdem SOYLU¹ Emre Safa TENGİLİMOĞLU²

Makale Bilgisi

Geliş : 27/05/2025
Düzeltilme : 22/08 /2025
Kabul : 31/12/2025

Anahtar Kelimeler: K9 Eğitimi, Afet Yönetimi, İtfaiyecilik, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı
JEL Kodları: N19, O18, Z19

Özet

Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Gümüşhane Üniversitesi Kürtün Meslek Yüksek Okulu bünyesinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında eğitime başlamıştır. Programı başarılı bir şekilde tamamlayan öğrenciler almış oldukları ön lisans diploması ile 'Sivil Savunma ve İtfaiye Teknikeri' unvanı almaktadırlar. Programın amacı: Kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile her türlü yapı, bina, tesis ve işletmelerin, tasarımı, yapımı, işletimi, bakımı ve kullanımı aşamalarında, herhangi bir şekilde çıkan yangının, can ve mal kaybını en aza indirerek söndürülmesini sağlayan, yangının öncesinde ve sonrasında alınacak tedbirler ile organizasyon, eğitim ve denetimini üstlenebilecek yetenekte insan yetiştirmektir. Bu amaçla hareket eden okul akademisyen ve yöneticileri öğrencilerin özellikle arama kurtarma olaylarında fiziksel arama, cihazla arama teknikleri ile birlikte köpekle arama teknik bilgi, beceri ve pratik eğitimin alınmasını sağlayarak öğrencilerin itfaiye teşkilatlarına ve itfaiyecilik mesleğine entegresini daha kaliteli hale getirmektedir. Gümüşhane Üniversitesi Kürtün meslek yüksekokulu sivil savunma ve itfaiyecilik programı öğrencileri Öğretim Görevlisi eğitmen Erdem Soylu tarafından arama kurtarma derslerinin daha verimli geçmesi açısından K9 köpekleriyle öğrencilerin motivasyonunu güçlendirerek iyi bir itfaiyeci ve arama kurtarma personeli olmalarına yardımcı olmaktadır. Bu çalışma, sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerine yönelik olarak K9 arama kurtarma eğitimlerinin önemini değerlendirmektedir. Programın amacı, afet durumlarında etkili müdahale becerileri kazandırmak ve köpekli arama timleri ile entegrasyonu güçlendirmektir.

EVALUATION OF PROVIDING DOG WIRED SEARCH AND RESCUE TRAINING TO CIVIL DEFENSE AND FIREFIGHTING PROGRAM STUDENTS WORKING AS CRISIS MANAGEMENT INTERVENTION PERSONNEL WITHIN THE DISASTER MANAGEMENT SYSTEM

Article Info

Received : 27/05/2025
Revised : 22/08/2025
Accepted : 31/12/2025

Keywords: K9 Training, Firefighting, Civil Defense and Firefighting Program

JEL Codes: N19, O18, Z19

Abstract

Civil Defense and Firefighting Program started education in the 2019-2020 academic year within Gumushane University Kurtun Vocational School. Students who successfully complete the program receive the title of 'Civil Defense and Firefighting Technician' with their associate degree. A student who has started his/her education in an equivalent program at home or abroad can apply for horizontal transfer. The aim of the program is to ensure that any fire that breaks out in public and private institutions and organizations and all kinds of structures, buildings, facilities and enterprises is extinguished by minimizing the loss of life and property during the design, construction, operation, maintenance and use stages, before and after the fire. To train competent people who can undertake the organization, training and supervision of the measures to be taken afterwards. Acting for this purpose, the school academics and administrators ensure that students receive technical knowledge, skills and practical training in search with dogs, as well as physical search, search with devices, especially in search and rescue incidents, thus improving the integration of students into fire departments and the firefighting profession. In order for the search and rescue lessons to be more efficient, the students of the civil defense and firefighting program of Gumushane University Kurtun Vocational School are helped by Lecturer Instructor Erdem Soylu to strengthen the students' motivation by using K9 dogs and to become good firefighters and search and rescue personnel. This study evaluates the importance of K9 search and rescue training for civil defense and firefighting students. The aim of the program is to provide effective intervention skills in disaster situations and to strengthen integration with canine search teams.

¹ Öğretim Görevlisi, Gümüşhane Üniversitesi, Kürtün Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma Bölümü, erdem.soylu@gumushane.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9884-031X

² Öğretim Görevlisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma Bölümü, emre.tengilimoğlu@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4051-8499

Soylu E. ve Tengilimoğlu E.S., (2025). Afet Yönetim Sistemi İçinde Kriz Yönetiminde Müdahale Personeli Olarak Çalışan Sivil Savunma Ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerine Köpekli Arama Kurtarma Eğitimi Verilmesinin Değerlendirilmesi, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*, 6(2), 485-508, DOI: 10.62001/gsjsses.1707344

GİRİŞ

Günümüzde kentlerde yangınlarla ve aynı zamanda arama kurtarma olaylarıyla fedakarca mücadele eden itfaiye örgütlerinin kurulması, daha kapsamlı ve kaliteli eğitim almış itfaiyecilerin kamu kuruluşlarında ve özel sektör kuruluşlarında bir ihtiyaç olduğunu dün olduğu gibi bugün de bize açık şekilde göstermektedir.

Eğitim; bireylerin toplumsal hayatta yer alabilmeleri, gerekli bilgi ve becerilere sahip olmaları, kişisel gelişimlerini tamamlamaları açısından vazgeçilmez bir süreçtir. Bu süreç, yalnızca okul ortamında değil, yaşamın farklı alanlarında da bireyleri bilinçlendirmeyi ve desteklemeyi hedefler. Özellikle mesleki eğitimler, öğrencilerin iş hayatına atılmadan önce çeşitli durumları tecrübe etmelerini sağlar. Afetler ve acil durumlarla başa çıkma yetkinliğini artıran bu tür eğitimler, öğrencileri gerçek yaşama ve itfaiye teşkilatlarında kendilerine yer edinmelerine katkıda bulunmaktadır.

Kentsel alanlarda ve doğal çevrede yürütülen arama kurtarma faaliyetlerinde görev alan köpekler, özellikle göçük altında kalan ya da kaybolan canlıların yerini tespit etme konusunda önemli sorumluluklar üstlenir. Bu görevleri genellikle kendi eğiticiyle birlikte yerine getiren köpekler, profesyonel arama kurtarma uzmanlarıyla koordineli bir şekilde çalışarak etkili bir ekip oluşturur. Bu ikili ekipler, kamu kurumları ya da özel kuruluşlar bünyesinde yer alan köpekli arama kurtarma timlerinin yapı taşları arasında yer almaktadır. Arama kurtarma köpekleri belirli eğitimlerden geçmeden bu görevi yerine getirmeleri mümkün değildir.

Arama kurtarma görevlerinde yer alabilecek köpekler, daha yavruyken belirli davranışsal ve fizyolojik testlere tabi tutulur. Sadece bu testlerden başarıyla geçen adaylar, Köpek eğitim merkezlerine kabul edilir ve profesyonel eğitim sürecine alınırlar. Böylece görev için en uygun özellikleri taşıyan köpekler seçilmiş olur. Köpekli arama timi çalışma ve sınav yönetmeliğinde;

Arama köpeği: Bulunduğu yer bilinmeyen, canlı olduğu tahmin edilen kişi veya kişilerin bulunması ve kurtarılması amacıyla yerinin tespiti için eğitilmiş ve arama köpeği sınavlarını başarı ile tamamlayarak sertifikalandırılmış köpeği, temsil eder yazmaktadır.

(<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=15013&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5>)

1.1. Arama kurtarma eğitimi nasıl sağlanır?

Arama kurtarma görevlerinde kullanılacak köpek adayları, özel olarak yapılandırılmış Köpek Eğitim Merkezlerinde yaklaşık iki yıl süren kapsamlı ve yoğun bir eğitim programına tabi tutulurlar. Bu süreçte köpekler, ilk aşamada basit komutlara karşılık verdikleri “**temel itaat**”, günlük rutinlerini kazandıkları “**temel yaşam becerileri**” (beslenme, tuvalet eğitimi vb.), daha gelişmiş yönergeleri yerine getirdikleri “**ileri düzey itaat**” ve belirli kişilere odaklanarak iz sürme kabiliyetini kazandıkları “**ileri beceri**” eğitimlerini alırlar. Eğitim programı, yalnızca komutlara yanıt vermekle sınırlı kalmaz; aynı zamanda köpeklerin koku izlerini takip ederek hedefe ulaşmalarını sağlayan iz takibi, afet bölgelerinde arama kurtarma, gaz kaçağı tespiti, yangın ihbarı ve çeşitli doğal afetleri bildirme gibi kritik görevlerde yetkinlik kazandırmayı da amaçlar .

1.1.1 Sertifikasyon süreci nasıl işlemektedir?

Yoğun ve kapsamlı eğitim programını başarıyla tamamlayan arama kurtarma köpekleri, eğitimcileriyle birlikte **Köpekli Arama Timleri Yeterlilik Sınavı**na katılmaya hak kazanır. Bu sınav, genellikle her karşısında değerlendirmeye alınmaktadır. Belirlenen standartları karşılayan ve sınavı başarıyla geçen köpekler, resmi olarak sertifika almaya hak kazanır. Böylece köpek, resmî arama kurtarma ekiplerinin etkin bir üyesi haline gelir ve afet gibi acil durumlara müdahale görevlerinde aktif rol üstlenebilir.

1.2.Koku İzinde Yaşam Mücadelesi:Kurtarma Köpeklerinin Tarihçesi ve Uzmanlık Alanları:

Arama-kurtarma faaliyetlerinde köpeklerin sistemli bir şekilde görev alması 17. yüzyıla kadar dayanmaktadır. Bu disiplinin temelleri ilk kez İsviçre Alpleri'nde, manastırda görev yapan din adamlarının çığ felaketlerinde kaybolan kişileri bulmak için köpeklerden yararlanmasıyla atılmıştır. Tarihsel süreçte bu uygulama evrilerek devam etmiş; özellikle Birinci Dünya Savaşı'nda cephelerdeki yaralıların tespitinde ve Londra'daki bombardımanlar sonrası oluşan enkazlarda mahsur kalanlara ulaşılmasında köpekler kilit rol oynamıştır. Yakın tarihte ise 1988 Lockerbie uçak kazası gibi büyük ölçekli trajedilerde, köpeklerin arama operasyonlarda ki etkinliklerini artırmıştır(Alexander vd,2011)

Kentsel arama ve kurtarma çalışmalarında profesyonel ekipler, yerel halk, köpekler, robotlar, sismik ve görüntülü arama cihazları gibi aktörlerde rol almaktadır. Bu aktörlerin her biri farklı görevler ile kentsel arama ve kurtarma çalışmalarında etkili ve verimli olarak kullanılmakla beraber çalışmaların bütünsel olarak yürütülmesini sağlama ve birbirini tamamlama rolleri vardır(Yılmaz ve Yıldırım,2020)

Bu zorlu görevler için seçilen köpekler, insan kokusunu ayırt etme ve kaynağa kadar iz sürme konularında yoğun bir eğitim sürecinden geçerler. Biyolojik olarak yaklaşık 200 milyon koku reseptörüyle donatılmış olan bu hayvanlar, çevredeki insan kokusu yoğunluğunu analiz ederek hedefe ulaşma noktasında olağanüstü bir yeteneğe sahiptir. Bu sürecin başarısı, köpeğin yeteneği kadar, "sürücü" olarak adlandırılan eğitmeniyle arasındaki profesyonel uyuma da bağlıdır (Sarda, 2019)



Gümüşhane Üniversitesi Kürtün Meslek Yüksekokulu Siv.Sav.ve İtfaiyecilik Programı K9 köpeği ‘Yaman’ ve Öğr.Gör.Erdem SOYLU

Kentsel arama-kurtarma operasyonlarında köpekli ekipler, kazazedelerin konumlandırılmasında kritik bir öneme sahiptir. Tipik bir operasyonel birim, köpek ve eğiticisinden oluşmakta; bu ikili ses, koku ve kinetik verileri eş zamanlı analiz ederek enkaz altındaki kişilere ulaşmaktadır (FEMA, 2004). Bu operasyonel kabiliyetin profesyonel standartlarda yürütülebilmesi için köpeklerin ulusal veya uluslararası düzeyde resmi sertifikasyona sahip olması gerekliliği literatürde güçlü bir biçimde vurgulanmaktadır (Alexander vd,2011)



Gümüşhane Üniversitesi Kürtün Meslek Yüksekokulu Siv.Sav.ve İtfaiyecilik Programı K9 köpeği ‘Yaman’ ve Öğr.Gör.Erdem SOYLU

Modern ve etkili bir itfaiye teşkilatının varlığı, büyük ölçüde bu alanda eğitim veren meslek yüksekokullarının sunduğu akademik programların kalitesiyle doğrudan ilişkilidir. Eğitim ve öğretim süreçlerinin başarısı ise, özellikle sahada deneyim kazanmış, uygulamalı bilgiye sahip eğitimcilerin istihdam edilmesiyle önemli ölçüde artış göstermektedir. Alanında deneyimli akademik personel, eğitim içeriğini yalnızca teorik bilgiyle sınırlı tutmayıp, sektördeki güncel ihtiyaçlara ve uygulamalara uygun olarak planlamakta; ayrıca öğrencilerin mesleğe daha hazırlıklı ve bilinçli bir şekilde adapte olmasına katkı sağlamaktadır. Bu tür akademisyenler, itfaiye teşkilatlarının yapısıyla bütünleşerek, sahada kullanılan teknik terimleri ve uygulama örneklerini öğrencilere daha etkili ve anlaşılır bir biçimde aktarabilmektedir. Deneyim ve tecrübelerini derslerin teorik bilgileri ile harmanlayarak öğrencileri daha fazla heveslendirmekte ve motivasyonunu arttırmaktadır.

1.2. Sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerine ders müfredatı

Sivil savunma ve itfaiyecilik gibi acil durum yönetimi alanında eğitim gören öğrenciler, afetlerdeki kritik rollerini yerine getirebilmek için çeşitli beceriler edinmektedirler.

“Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı” mezunlarının ders müfredatları dikkate alındığında Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı” mezunları öğrencilik süresince;

- İtfaiye araç-malzeme bilgisi
- Arama-kurtarma teknikleri
- Tehlikeli maddeler
- Yangına müdahale teknikleri
- İtfaiyeci güvenliği Yangın güvenliği önlemleri
- İlkyardım
- Yangın incelemesi
- İtfaiye mevzuatı ve standartları
- Sivil savunma ve korunma bilgisi
- İtfaiyecilik spor eğitimi
- Afet ve acil durum yönetimi
- Yönetim ve organizasyon
- Meslek etiği
- Afet psikolojisi
- İş sağlığı ve güvenliği

İtfaiyecilik uygulamaları gibi itfaiyecilik mesleğinin gerekliliklerini kapsamlı teorik ve uygulamalı eğitimler almaktadır.



Samsun Afad Köpek Eğitim Merkezi

Bu beceriler, sadece teorik bilgiyle değil, aynı zamanda pratik uygulamalarla da pekiştirilir. K9 köpekli arama-kurtarma, afetlerde hızlı ve etkili sonuçlar almak için oldukça önemli bir araçtır. Sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerine yönelik K9 eğitimi, bu alanda çalışan profesyonellerin köpekleri doğru ve etkili bir şekilde kullanabilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır.

1.3. K9 Köpekli Arama Kurtarma ve Önemi

Arama kurtarma çalışmaları, doğal afetler, kazalar, kaybolan kişilerin bulunması gibi durumlarda hayat kurtarıcı bir rol oynar. Bu tür görevlerde kullanılan ekipmanlar ve teknikler her geçen gün gelişirken, özellikle köpekli arama kurtarma yöntemleri, bu alanda vazgeçilmez bir yer edinmiştir. K9 köpekli arama kurtarma, köpeklerin olağanüstü koku alma, hızlı hareket etme ve tehlikeli alanlarda görev yapabilme yetenekleri sayesinde büyük önem taşır.

1.3.1. K9 Köpeklerin Arama Kurtarmadaki Rolü

K9 köpekli arama kurtarma, köpeklerin eğitilerek, arama ve kurtarma çalışmalarında profesyonel bir şekilde kullanılmasını sağlayan bir yöntemdir. Bu köpekler, genellikle belirli bir kokuya duyarlı olan ve bu kokuyu takip edebilen köpeklerden seçilir. Köpeklerin eğitimi, onları yalnızca doğal afetlerin ya da enkazın olduğu alanlarda değil, aynı zamanda insan hayatını tehdit eden tehlikeli durumlarda da etkili kılacak şekilde yapılır.

K9 köpeklerin arama kurtarma görevindeki başarısının en önemli sebeplerinden biri, onların olağanüstü koku alma yetenekleridir. İnsanlar, bir kokuyu fark edebilmek için oldukça güçlü bir duyuşsal tepkiye sahipken, köpeklerin koku alma duyusu çok daha gelişmiştir. K9 köpekleri, enkaz

altında ya da büyük alanlarda kaybolmuş insanları kokularına göre tespit etme konusunda son derece etkili olurlar.



Gümüşhane Üniversitesi Kürtün Meslek Yüksekokulu Siv.Sav.ve İtfaiyecilik Programı K9 köpeği ‘Yaman’ ve Öğr.Gör.Erdem SOYLU Samsun Afad Eğitim Merkezi Eğitimi

1.3.2. K9 Köpekli Arama Kurtarmanın Avantajları

Hızlı ve Etkili Arama: K9 köpekler, arama kurtarma ekiplerine göre çok daha hızlı hareket edebilirler. Köpekler, büyük arazileri ve enkaz alanlarını hızla tarayarak kaybolan kişilerin bulunmasını kolaylaştırır. Ayrıca, köpeklerin tespit ettikleri kokular, insan arama ekiplerine yön gösterir, bu da zaman kaybını en aza indirir.

Zorlu Koşullarda Çalışma Yeteneği: Köpekler, insanların zor erişebileceği bölgelerde bile etkili bir şekilde çalışabilirler. Derin ormanlar, kayalık alanlar, suya yakın bölgeler ve enkaz altları, köpeklerin kolayca ulaşabileceği alanlardır. Ayrıca, K9 köpekleri çeşitli hava koşullarına da uyum sağlayabilir, kar, yağmur ve sıcak gibi zorlu ortamlarda görev yapabilirler.

Koku Alma Yeteneği: K9 köpeklerinin koku alma duyusu, insanlar tarafından tespit edilemeyen kokuları bile algılamalarını sağlar. Bu özellikleri sayesinde, kaybolmuş kişilerin ya da kazazedelerin tespiti hızlanır.

Moral Desteği: K9 köpekleri, sadece arama ve kurtarma değil, aynı zamanda moral desteği açısından da büyük bir rol oynar. Özellikle travma geçiren kurtarma ekipleri ve kurtarılan kişiler üzerinde moral artırıcı bir etkiye sahiptirler. Köpekler, insanları cesaretlendirebilir ve onlara umut verebilir.

1.4. K9 Köpeklerin Eğitim Süreci

K9 köpeklerinin eğitimi,uzman eğitmenler tarafından yapılır. Bu eğitim süreci, köpeklerin insanları bulabilmesi için çeşitli beceriler kazanmalarını sağlar. İlk aşamada, köpekler genellikle temel itaat eğitimi alır. Ardından, arama ve kurtarma teknikleri üzerinde yoğunlaşılır. Bu süreçte köpekler, özellikle insan kokusunu ayırt etme, belirli bölgeleri tarama ve kurtarma sinyalleri verme gibi yetenekler üzerinde çalıştırılır.

Köpeklerin arama sırasında sakin olmaları, dikkatli bir şekilde çalışmaları ve zor durumlarla baş edebilmeleri için psikolojik eğitimleri de büyük bir öneme sahiptir. Bu eğitimler, köpeklerin görev sırasında panik yapmamalarını ve verilen komutları doğru şekilde uygulamalarını sağlar.



Gümüşhane Üniversitesi Kürtün Meslek Yüksekokulu Siv.Sav.ve İtfaiyecilik Programı K9 köpeği ‘Yaman’ ve Öğr.Gör.Erdem SOYLU Samsun AFAD Köpek Eğitim Merkezi Eğitimi

1.5.Sivil savunma Öğrencilerine Yönelik K9 Eğitimi ve Amacı

Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerine yönelik K9 köpek eğitimi, belirli bir görev için eğitilmiş köpeklerin, arama-kurtarma, patlayıcı madde tespiti, narkotik aramaları, arama kurtarma ve iz takip gibi alanlarda görev yapabilmelerini sağlamak için yapılmaktadır. Sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerine yönelik K9 eğitiminin temel amacı, köpeklerin etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayacak bilgileri kazandırmaktır. Bu eğitim, köpeklerin afet anlarında hızlı ve güvenli bir şekilde görev alabilmelerine yardımcı olur.

2. Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Öğrencilerinin İstihdam Alanları

Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı mezunları, geniş bir istihdam yelpazesinde çalışma imkânı bulabilmektedir. Bu program, öğrencilerine afet ve acil durum yönetimi, yangın güvenliği, arama-kurtarma, sivil savunma gibi alanlarda teorik ve pratik bilgi sunmaktadır. Mezunlar, hem kamuda hem de özel sektörde çeşitli görevlerde çalışabilmektedirler. Bu programdan mezun olan öğrencilerin istihdam alanları şunlardır:

2.1. Belediyeler ve Yerel İdareler

İtfaiye Ekipleri: Belediyelerin itfaiye teşkilatlarında, yangın söndürme, kurtarma, ilk yardım gibi görevlerde çalışabilmektedirler.

Sivil Savunma Birimleri: Belediyelerde afet ve acil durum yönetimi, sivil savunma alanlarında hizmet verebilmektedirler.

Kurtarma ve Arama Ekipleri: Yerel belediyelerdeki arama-kurtarma birimlerinde, enkaz altı arama ve afet yönetimi görevlerinde yer alabilmektedirler.

2.2. Devlet Hava Meydanları İtfaiye Teşkilatları

- **İtfaiye Teşkilatlarında Çalışma (ARFF MEMURU):** Türkiye'deki Devlet hava meydanlarına bağlı itfaiye teşkilatlarında ARFF Memuru olarak yangın söndürme, kurtarma, yangın eğitimi verme gibi alanlarda çalışabilmektedirler.

2.3. Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD)

- **AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı):** Afet ve acil durum yönetimi alanında, sivil savunma, arama-kurtarma ve kriz yönetimi görevlerinde çalışabilmektedirler.
- **Acil Durum Müdahale Ekipleri:** AFAD ve yerel kurtarma birimlerinde arama kurtarma teknisyeni pozisyonunda çalışarak, doğal afetlere karşı hazırlık ve müdahale faaliyetlerine katılabilmektedirler.

2.4. Kamu Güvenliği Teşkilatları ve Savunma Kurumları

- **Jandarma, Polis ve Askeri Kurumlar:** Jandarma ve polis teşkilatlarında, yangın güvenliği, arama-kurtarma ve sivil savunma gibi görevlerde çalışabilmektedirler.
- **Milli Savunma Bakanlığı:** Askeri birliklerde, sivil savunma ve acil durumlara müdahale konusunda görev alabilmektedirler.
- **Savunma sanayi hizmetleri veren alanlarda acil durumlarda görev yapmak üzere oluşturulan ekiplerde görev yapmaktadırlar.**

2.5. Otel ve Alışveriş Merkezlerinde

- **Büyük Oteller ve Alışveriş Merkezleri:** Bu tür büyük tesislerde yangın güvenliği, acil durum planlaması ve tatbikatlarına katılım sağlayabilir, tesisin yangın güvenliğinden sorumlu olmaktadır.
- **Eğitim ve Güvenlik Görevlisi Olarak Çalışma:** Büyük işyerlerinde, yangın güvenliği uzmanı olarak görev alabilirler tesisin yangın güvenliğinden sorumlu olmaktadır.

2.6. Eğitim Kurumları ve Eğitici Olarak Çalışma

- **Yangın Eğitimi ve Tatbikatları:** Mezunlar, belediyeler ve özel sektörde çalışan personellere yangın güvenliği eğitimi verebilmektedir.
- **Acil Durum ve Kurtarma Eğitimi:** Okullarda, üniversitelerde veya özel eğitim kurumlarında afet ve acil durum yönetimi eğitimi verebilmektedirler.
- **Acil Durum Planlaması ve Yangın Danışmanlık:** Çeşitli kurumlara, özel sektöre ya da devlet kuruluşlarına afet yönetimi, yangın güvenliği ve acil durum planlaması konularında danışmanlık hizmeti verebilmektedirler.

2.7. Tersaneler, Otomotiv Sanayi ve Büyük Fabrikalar

- **Endüstriyel ve Sanayi Alanlarında Yangın Güvenliği:** Sanayi bölgelerinde, fabrikalarda veya büyük üretim tesislerinde yangın güvenliği uzmanı olarak görev alabilmektedirler.

2.8. Özel İtfaiye Teşkilatlarında Çalışma

Özel itfaiyeler; Tersane, Nükleer santraller, Organize sanayi bölgelerinde kurulan özel itfaiye teşkilatlarında görev alırlar. Yangına ilk müdahaleyi yapabilmektedirler.

3. Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Öğrencilerine K9 Eğitiminin Faydaları

Acil Durumlarda Köpeklerin Rolü: Sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencileri, afet ve acil durumlarda hayati önem taşıyan köpekli arama-kurtarma operasyonlarına katılabilmektedir. Bu eğitim sayesinde, öğrenciler köpeklerin afet bölgesindeki görevlerini, bu köpeklerle nasıl etkili çalışabileceklerini ve köpeklerin özelliklerini daha iyi anlayabilmektedirler.

Zorlu Koşullarda Çalışma Yetenekleri: K9 köpekleri, enkaz altı, orman, dağlık alanlar ve su kenarları gibi zor koşullarda arama yapma yeteneğine sahiptir. Bu tür bir eğitim, öğrencilerin bu tür alanlarda köpeklerle etkili bir şekilde koordinasyon sağlamalarını ve köpeklerin çalışmalarını yönlendirmelerini mümkün kılmakta.

Hızlı ve Etkili Kurtarma: Köpeklerin koku alma ve takip etme becerileri, kaybolan kişileri, yaralıları ya da kazazedeleri bulmada büyük avantaj sağlamaktadır. Sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencileri, bu köpeklerin potansiyelini anlamalı ve nasıl yönlendireceklerini öğrenmelidirler.

İleri Seviye Eğitimi ve Uygulama: K9 köpekleri ile yapılan pratik uygulamalar, öğrencilere gerçek afet senaryolarında önemli deneyimler kazandırabilmektedir. K9 eğitimi ile öğrenciler, sahada nasıl güvenli ve etkin bir şekilde çalışacaklarını öğrenebilmektedirler, hem köpek hem de insan güvenliği açısından hayati bilgiler edinebilmektedir.

3.1. K9 Eğitiminin Önemi, Yetenek Gelişimi ve Toplumsal Katkı

K9 eğitim süreci, köpeklerin doğuştan gelen duyuşsal ve içgüdüsel potansiyellerini, belirli operasyonel hedefler doğrultusunda maksimize etmeyi amaçlayan disiplinler arası bir uzmanlık alanıdır. Bu eğitimler, köpeklerin arama-kurtarma ve güvenlik gibi kritik sahalarda yüksek performans sergilemeleri için elzem bir ön hazırlık aşamasını teşkil eder. Nitelikli bir K9 köpeğinin yetiştirilmesi; genetik yatkınlığa sahip uygun ırkların seçimi, bilimsel temelli pedagojik yöntemlerin kullanılması ve kazanılan becerilerin süreklilik arz eden saha pratikleriyle pekiştirilmesi gibi temel bileşenlere dayanmaktadır. Bu titiz ve sistematik hazırlık aşamaları sonucunda K9 birimleri, kamu refahının korunması ve insan hayatının kurtarılması süreçlerinde, teknolojik donanımları tamamlayıcı nitelikte vazgeçilmez birer operasyonel unsur olarak karşımıza çıkmaktadırlar (Lucky pet, 2024).



Gümüşhane Üniversitesi Kürtün Meslek Yüksekokulu Siv.Sav.ve İtfaiyecilik Programı K9 köpeği ‘Yaman’ ve Öğr.Gör.Erdem SOYLU Samsun AFAD Köpek Eğitim Merkezi Eğitimi

3.2. K9 Eğitimi İçeriği

Sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerine yönelik K9 eğitimi, çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bu eğitim genellikle teorik dersler ve pratik uygulamalardan oluşan bir program çerçevesinde verilmektedir.

3.2.1. Teorik Eğitim

Teorik eğitim, K9 köpeklerinin özelliklerini, çalışma prensiplerini, arama-kurtarma süreçlerini ve bu süreçte köpeklerin nasıl kullanılacağını anlamayı amaçlar. Temel başlıklar şu şekilde olabilir:

- K9 köpeklerinin türleri ve yetenekleri
- Köpeklerin eğitim süreçleri ve teknikleri
- K9 köpeklerinin arama yöntemleri
- K9 köpeklerinin güvenliği ve bakımına yönelik bilgiler
- Etik kurallar ve köpeklerin kullanımındaki sorumluluklar

3.2.2. Pratik Eğitim

Pratik eğitim, öğrencilerin K9 köpekleriyle birebir çalışarak, gerçek hayattaki senaryolar üzerinde deneyim kazanmalarını sağlar. Bu eğitim, aşağıdaki başlıkları kapsar:

- **Köpeklerle Etkileşim:** Öğrenciler, köpeklerle nasıl etkili iletişim kuracaklarını ve onları nasıl yönlendireceklerini öğrenirler. Bu, köpeklerin komutları doğru şekilde almasını ve görevlerini yerine getirmesini sağlar.
- **Arama Teknikleri:** Öğrenciler, köpeklerin koku alma yeteneklerinden nasıl yararlanacaklarını ve kaybolmuş kişileri ya da kazazedeleri bulmak için hangi stratejilerin izleneceğini öğrenirler. Özellikle enkaz altı aramalar ve büyük alanlarda yapılan kurtarma çalışmaları öğretilir.
- **Köpeklerin Güvenliği:** Eğitim, köpeklerin güvende kalmalarını sağlayacak önlemleri de içerir. Zorlu ortamlarda köpeklerin fiziksel sağlığı, ihtiyaçları ve tehlikelerden korunmaları önemli bir konudur.
- **Acil Durum Senaryoları:** Öğrenciler, pratikte afet senaryolarını simüle ederler. Bu simülasyonlar, K9 köpeklerin afet bölgelerinde nasıl kullanılacağı, ekip çalışmasının nasıl yürütüleceği ve köpeklerle koordinasyonun nasıl sağlanacağı konusunda deneyim kazandırır.

3.2.3. Koordinasyon ve Ekip Çalışması

K9 köpekleriyle çalışırken, öğrencilerin diğer ekip üyeleriyle koordinasyon içerisinde olmaları çok önemlidir. Bu eğitimde, köpeklerle birlikte nasıl işbirliği yapılacağı ve köpeklerin arama çalışmalarındaki rolünün nasıl yönlendirileceği gibi konular da işlenir. Ekip içindeki herkesin görevini doğru şekilde yerine getirmesi için etkili bir iletişim sağlanmalıdır.

Yurt Geneli Görev Yeterliliğine Sahip K9 Timleri Kapasitesi



2023-2025 YILLARI SERTİFAKALI K9 KÖPEK SAYISI: 31
2024-2026 YILLARI ARASINDA GEÇERLİ SERTİFAKALI K9 SAYISI: 50
ULUSAL SEVİYEDE TOPLAM 81 SERTİFAKALI K9 KÖPEK BULUNMAKTADIR.



TÜRKİYE SERTİFAKALI ARAMA KÖPEK KAPASİTESİ									
	2023	2024	TOPLAM		2023	2024	TOPLAM		
İSTANBUL	AFAD	3			AFAD	3		ANKARA	
	İBB İTFAİYE	2	5		KXX DAK TB.	3	6		
	KADIKÖY BLD.	1	1		EGM PAK	1	2		
	PENİÇİK BLD.	1			JÖKAK	2	3		
	ATAŞEHİR BLD.	1			ABB İTFAİYE	2			
	SARİYER BLD.		2	20	ASG DERNEĞİ TOPLAM İL GENELİ		1		23
	İHH	1	1		AFAD	2			
	AKUT SAR		1		UMKE		1		
	TOPLAM İL GENELİ	9	11		SAMSUN OMU		1		4
					TOPLAM İL GENELİ	4			
BURSA	AFAD	1			SAKARYA AFAD		1		
	BAKUT	1			ERZURUM AFAD	1			1
	İHH		1	4	VAN AFAD	1			1
	ANDA	1			ADANA AFAD	2			2
	TOPLAM İL GENELİ	2	2						
AFYONKARAHİSAR	AFAD	2	2		ESKİŞEHİR EBB İTFAİYE		1		1
	AKUT	1			MERSİN AKUT		1		1
	TOPLAM İL GENELİ	3	3	6	KONYA VONBİR		1		1
					NEVŞEHİR JAKEM	1	3		4
	AKUT		1		KIRIKKALE İTFAİYE		1		1
MUĞLA	NAK	1	2		ABB	1			
	TOPLAM İL GENELİ		2		AYDIN AKUT	1			
	İBB İTFAİYE		3		TOPLAM İL GENELİ	2			2
İZMİR	AKUT	1		5	TRABZON TBB İTFAİYE	1	1		2
	AKKO		1						
	TOPLAM İL GENELİ	1	4						
							ÜLKE GENELİ TOPLAM K9 TIM SAYISI	81	



2023-2025 YILLARI SERTİFAKALI K9 KÖPEK SAYISI: 31
2024-2026 YILLARI ARASINDA GEÇERLİ SERTİFAKALI K9 SAYISI: 50
ULUSAL SEVİYEDE TOPLAM 81 SERTİFAKALI K9 KÖPEK BULUNMAKTADIR.



TÜRKİYE SERTİFİKALI ARAMA KÖPEK KAPASİTESİ										
		2023	2024	TOPLAM			2023	2024	TOPLAM	
İSTANBUL	AFAD	3		20	ANKARA	AFAD		3	23	
	İBB İTFAİYE	2	5			KKK DAK TB.	3	6		
	KADIKÖY BLD.	1	1			EGM PAK	1	2		
	PENDİK BLD.	1				JÖAK	2	3		
	ATAŞEHİR BLD.	1				ABB İTFAİYE	2			
	SARIYER BLD.		2			ASG DERNEĞİ		1		
	İHH	1	1		TOPLAM İL GENELİ	8	15			
	AKUT SAR		1		SAMSUN	AFAD		2	4	
	TOPLAM İL GENELİ	9	11			UMKE		1		
			OMÜ			1				
BURSA	AFAD	1		4	TOPLAM İL GENELİ		4	1		
	BAKUT	1			SAKARYA	AFAD			1	
	İHH		1		ERZURUM	AFAD	1			1
	ANDA		1		VAN	AFAD	1			1
	TOPLAM İL GENELİ	2	2		ADANA	AFAD	2			2
AFYONKARAHİSAR	AFAD	2	2	6	ESKİŞEHİR	EBB İTFAİYE		1	1	
	İL JANDARMA		1		MERSİN	AKUT		1	1	
	AKUT	1			KONYA	VONBİR		1	1	
	TOPLAM İL GENELİ	3	3		NEVŞEHİR	JAKEM	1	3	4	
MUĞLA	AKUT		1	2	KIRIKKALE	İTFAİYE		1	1	
	NAK		1			ABB	1			
	TOPLAM İL GENELİ		2		AYDIN	AKUT	1			
İZMİR	İBB İTFAİYE		3	5	TOPLAM İL GENELİ	2		2		
	AKUT	1			TRABZON	TBB İTFAİYE	1	1	2	
	AKKD		1		ÜLKE GENELİ	81				
	TOPLAM İL GENELİ	1	4							TOPLAM K9 TİM SAYISI

Açıklama: Ülkemizde bulunan sertifikalı arama kurtarma köpek kapasitesi

4.Amerika ve Japonya'da Arama Kurtarma Köpekleri: Sayılar ve Eğitim Süreçleri

4.1.1. ABD (Amerika Birleşik Devletleri):

FEMA (Federal Emergency Management Agency) verilerine göre, Amerika'da **yaklaşık 300 aktif arama kurtarma köpeği** görev yapmaktadır. Bunlar, **USAR (Urban Search and Rescue)** ekiplerine bağlı olup, ülke genelinde 28 federal arama-kurtarma takımında görev alırlar. Ayrıca eyalet düzeyinde ve gönüllü kuruluşlara bağlı ek köpekler de bu sayıya eklenebilir.(www.fema.gov/emergency-managers/national-preparedness/usar)

4.1.2. Japonya:

Japonya'da ise **yaklaşık 150-200 arama kurtarma köpeği** aktif olarak kayıtlıdır. Bu köpekler, özellikle **Japan Rescue Dog Association (JRDA)** ve **Tokyo Fire Department Canine Unit** gibi kuruluşlarda görev yapar. Ayrıca Japonya, köpeklerin afet bölgelerine özel olarak hazırlandığı, disiplinli ve uzun süreli bir eğitim süreci uygulamaktadır(www.rescue-dog.jp/en).

4.2. Eğitim Süreci – Ortak Unsurlar ve Farklılıklar

Ülke	Eğitim Kurumu / Sistem	Eğitim Süresi	Eğitim Aşamaları
ABD	FEMA – USAR K9 Task Force	Ortalama 2 yıl	- Temel itaat - Gelişmiş koku takibi - Enkaz simülasyonu - "Live find" ve "cadaver" eğitimi - Sertifikasyon sınavları (NAPWDA / FEMA)
			- Temel davranış eğitimi - Sosyalleşme - Koku analizi - Doğal afet senaryoları - Sessizlik ve sabır eğitimi - Tokyo Yangın Teşkilatı'nda saha pratiği
Japonya	Japan Rescue Dog Association, JFRDA	1.5 - 2 yıl	

5.1. Başarı Hikayesi: Frida ve 2017 Meksika Depremi'nde Kahramanlık Örneği

Olayın Arka Planı:2017 yılında Mexico City'de meydana gelen **7.1 büyüklüğündeki yıkıcı deprem**, yüzlerce insanın hayatını kaybetmesine ve çok sayıda yapının yerle bir olmasına yol açtı.Afetin hemen ardından, ülke genelinden gelen arama kurtarma ekipleri hızla afet bölgelerine intikal etti. Bu çalışmalar sırasında, dikkatleri üzerine çeken en önemli isimlerden biri, **Frida isimli eğitimli arama kurtarma köpeği** oldu(www.gob.mx/semar).

5.1.1. Frida Kimdir?

Frida, Meksika Deniz Kuvvetleri bünyesinde eğitilmiş bir **Labrador Retriever** cinsiydi. Olay tarihinde 7 yaşında olan Frida, daha önce Haiti'deki 2010 Depremi ve Ekvador'daki 2016 Depremi gibi birçok uluslararası görevde etkin biçimde yer almış, geniş bir operasyonel deneyime sahipti. 2017'deki Mexico City depremlerinde, **12 kişinin enkaz altındaki yerini tespit ederek** kurtarılmalarına doğrudan katkı sağlamıştır.Frida'nın görev esnasındaki koruyucu gözlüğü, patikleri ve özel yeleğiyle olan görüntüleri hem yerel hem de uluslararası medyada büyük yankı uyandırmış, bu cesur köpek afet yönetimi ve kurtarma faaliyetlerinin sembol isimlerinden biri haline gelmiştir(www.gob.mx/semar).



Açıklama:K9 Arama Kurtama Köpeği Frida ve İtfaiyeciler

5.1.2. Eğitim ve Uzmanlığı:

Frida'nın eğitmeni olan **Israel Arauz Salinas**, Meksika Deniz Kuvvetleri personeli olarak yıllar boyunca onunla birebir çalışmıştır. Eğitim süreci yaklaşık 2 yıl sürmüş ve Frida, zorlu görev ortamlarında üstün performans gösterecek şekilde hazırlanmıştır. Afet alanlarındaki sakinliği, komutlara hızlı yanıt verebilmesi ve güçlü koku alma duyusu, onu eşsiz bir kurtarma köpeği hâline getirmiştir(www.gob.mx/semar).

5.1.3. Toplumsal Etki ve Kalıcı İz:

Frida'nın Meksika halkı üzerindeki etkisi yalnızca yaptığı kurtarmalarla sınırlı kalmamıştır. Onun özverisi ve görev bilinci, tüm dünyada arama kurtarma köpeklerinin ne kadar hayati roller üstlendiğini bir kez daha kanıtlamıştır. Görevlerinden onurla emekli edilen Frida için heykeller dikilmiş, onun anısı çeşitli sosyal projelerde yaşatılmaya devam etmiştir (www.gob.mx/semar).

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerine yönelik K9 eğitimi, bölüm mezunu öğrencilerin istihdam alanlarında yetişmiş profesyonellere hızlı uyum sağlamasını ve ekibe entegre olmasını sağlarlar. Henüz itfaiye teşkilatı bulunmayan ve teşkilatı kurulmamış istihdam alanlarında da hızlıca ekip kurulumuna katkıda bulunarak afetlerdeki arama kurtarma çalışmalarında büyük bir fark yaratabilirler. Köpekli arama-kurtarma, insan hayatını kurtarma sürecini hızlandırırken, aynı zamanda kurtarma görevinin güvenli ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlar. K9 eğitimi, öğrencilere sadece köpeklerle çalışma becerisi kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda afet durumlarında daha verimli, güvenli ve başarılı sonuçlar elde etmek için gerekli olan bilgi ve becerileri de sunar. Bu tür bir eğitim, sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerinin profesyonel yaşamlarında önemli bir katkı sağlamaktadır ve onlara değerli bir yetkinlik kazandırır. Hayvanlarla insanlar arasındaki iletişim, yalnızca sözlerle değil, beden dili, bakışlar, ses tonları ve enerji yoluyla da gerçekleşir. Bu benzersiz iletişim şekli, insanların empati kurma yeteneklerini geliştirir. Bir hayvanın ihtiyaçlarını sözsüz anlayabilmek, insanlara çevresindekilerin duygularını daha iyi algılama ve yorumlama becerisi kazandırır. Hayvanlarla vakit geçiren insanlar, başkalarının duygusal durumlarına karşı daha hassas hale gelir ve empati yetenekleri güçlenir. Hayvanlarla kurulan duygusal bağ, sorumluluk duygusunu da güçlendirir. Bir canlının bakımından sorumlu olmak, zaman yönetimi, sabır ve özveri gibi hayatın birçok alanında fayda sağlayan becerilerin gelişmesine katkı sağlar. Hayvanların sadakati, sevgisi ve koşulsuz kabulü, insanlarda güven duygusunun pekişmesine ve duygusal dayanıklılığın artmasına yol açar. Ayrıca, hayvanlarla vakit geçiren insanlar stresle başa çıkma konusunda daha başarılı olurlar. Hayvanlarla kurulan bağ, kortizol gibi stres hormonlarının düşmesini sağlar ve mutluluk hormonu olan serotoninin artmasına katkıda bulunur. Bu durum, genel ruh halini iyileştirir ve zihinsel sağlığı destekler. Hayvanlarla geçirilen zaman, kişinin daha sakin, daha dengeli ve daha olumlu bir ruh haline sahip olmasına yardımcı olur. Özellikle doğayla iç içe olunan aktiviteler, iç huzuru ve dinginlik duygusunu artırarak, yaşam kalitesini yükseltir. Sonuç olarak, hayvanlarla insanlar arasında kurulan iletişim ve duygusal bağ, empati, sorumluluk, sabır, stres yönetimi ve duygusal dayanıklılık gibi ince becerilerin gelişmesine büyük katkı sağlar. Bu bağ, insan hayatına hem duygusal hem de sosyal anlamda derin bir zenginlik katar. Böylece arama kurtarma köpekleri ile birlikte geçirilen zaman genç itfaiyeci adaylarının itfaiye mesleğinin getirmiş olduğu

zorlukların üstesinden gelme becerisini öğrencilik döneminde kazanmış olacaktır. Gümüşhane üniversitesi bu konuda bir öncü gibi hareket ederek sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerinin gelişmesinde büyük katkı sunmuştur. Ülkemizde bulunan tüm sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerinin k9 eğitimlerinin alınmasını sağlanması için gerekli adımların atılması için çalışmalar yapmakta büyük yarar vardır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığından alınan bilgiye göre hali hazırda ülkemizde 60 adet köpek ve eğitmeni yetkinlik sertifikası almış bulunmaktadır.

İtfaiye teşkilatlarında yeni nesil itfaiyecilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu genç itfaiyecilerin daha donanımlı ve etkin olarak müdahale çalışmalarında bulunmaları için; yeni nesil arama kurtarma ekipmanları ve bu ekipmanları kullanma fırsatı sunacak eğitim merkezlerinin yanı sıra köpekli arama kurtarma gibi eğitimleri almalarının sağlanması itfaiye teşkilatlarına büyük katkı sağlayacaktır. İtfaiye teşkilatlarında eğitim merkezlerinde ve üniversitelerin sivil savunma itfaiyecilik programlarında kullanılan eğitim kaynakları, özellikle İstanbul ve Ankara gibi büyükşehir itfaiye teşkilatlarında çalışmış akademisyenler tarafından hazırlanmış olan dokümanlar, standart ve yönetmelikler dikkate alınarak, eğitmenlerin tecrübeleri eşliğinde kendi kurumlarına özgü hazırladıkları belgelerden oluşmaktadır. Bu konuda bilimsel düzeyde yazılmış eğitim materyallerinin olmadığı ve ortak kaynak oluşturulması gerektiği ortaya çıkmış ve bu konunun da ayrıca üzerinde önemle durulması gerektiği anlaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Alexander, M. B., Friend, T., & Haug, L. (2011). Obedience training effects on search dog performance. *Applied Animal Behaviour Science*, 132(3–4), 152–159. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2011.04.006>
- BBC Mundo. (2017, September 19). Frida, la perra rescatista de la Marina de México que ha salvado decenas de vidas. BBC News Mundo. <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-41319756>
- Buldu, B., Aykul, H., Aygahoğlu, A., Danış, A., Danış, S. G., & Telli, A. (2024). Kapalı alan yangınlarıyla mücadelede yeni stratejiler ve yangın eğitimlerinde simülasyon sistemlerinin önemi: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi yangınla mücadele eğitim ve araştırma simülasyonu örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*, 5(2), 361–383.
- Buldu, B., & Tengilimoğlu, E. S. (2024). Türkiye'nin kriz yönetimi odaklı afet yönetimi stratejisinde yaşanan sorunlar ve kriz yönetiminden risk yönetimine geçme gayreti. *Social Sciences Studies Journal*, 9(109), 5852–5858.
- Doğan, M., & Özaslan, R. K. (2024). İtfaiyecilerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim sürecinin değerlendirilmesine yönelik nitel bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (60), 205–228.
- Federal Emergency Management Agency (FEMA). (2004). Urban search and rescue technology needs: Identification of needs. <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/207771.pdf>
- Federal Emergency Management Agency (FEMA). (2023). National Urban Search & Rescue (US&R) Response System. <https://www.fema.gov/emergency-managers/national-preparedness/usar>
- Gaceta UNAM. (2017, October 2). Frida: La perrita rescatista que ha salvado 52 vidas en México y otros países. Universidad Nacional Autónoma de México. <https://www.gaceta.unam.mx/frida-la-perrita-rescatista/>
- Gökkaya, E., & Kaya, A. (2021). Türkiye'de itfaiyecilik eğitimi ile hava kurtarma ve yangınla mücadele biriminin yapısal değerlendirmesi. *Hastane Öncesi Dergisi*, 6(1), 143–158.
- Greatbatch, I., Gosling, R. J., & Allen, S. (2015). Quantifying search dog effectiveness in a terrestrial search and rescue environment. *Wilderness & Environmental Medicine*, 26(3), 327–334. <https://doi.org/10.1016/j.wem.2015.03.002>
- Gümüşhane Üniversitesi. (t.y.). K9 köpekli arama kurtarma eğitimi. <https://kurtunmyo-mulkiyet.gumushane.edu.tr/tr/sayfa/e%C4%9Fitimlerimiz/k9-k%C3%B6pekli-arama-kurtarma-e%C4%9Fitimi-1-%C5%9Fubat/>
- Gümüşhane Üniversitesi. (t.y.). Sivil savunma ve itfaiyecilik programı. <https://kurtunmyo-mulkiyet.gumushane.edu.tr/tr/sayfa/programlar/sivil-savunma-ve-itfaiyecilik-program%C4%B1/>
- Lucky Pet Veteriner Polikliniği. (2024, 22 Haziran). Köpeklerde K9 eğitimi: Detaylı bir rehber. <https://luckypet.com.tr/kopeklerde-k9-egitimi-detayli-bir-rehber/>
- İstanbul İtfaiyesi. (2014). Kentsel arama-kurtarma eğitim kitabı (2. Baskı). İstanbul İtfaiyesi Eğitim Yayınları Serisi-9.

Japan Rescue Dog Association (JRDA). (2022). Training system and certified search dogs. <https://www.rescue-dog.jp/en/>

National Association of Professional Canine Handlers (NAPWDA). (2022). K9 certification standards. <https://www.napwda.com/>

National Geographic en Español. (2018, March 5). Frida: La heroína de cuatro patas que salvó vidas en el sismo de México. <https://www.ngenespanol.com/el-mundo/frida-perra-rescate-sismo-mexico/>

Search and Rescue Dog Association (SARDA). (2019). Search & Rescue Dog Association website. (Erişim Tarihi: 11 Ocak 2019).

Secretaría de Marina (SEMAR). (t.y.). Frida: Perrita rescatista de la Marina Armada de México. Gobierno de México. <https://www.gob.mx/semar>

T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD). (t.y.). Resmî web sitesi. <https://www.afad.gov.tr/>

T.C. Resmî Gazete. (t.y.). Kurum ve kuruluş yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=15013&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5>

The Guardian. (2017, September 22). Frida the rescue dog becomes symbol of hope in earthquake-hit Mexico. <https://www.theguardian.com/world/2017/sep/22/frida-rescue-dog-symbol-hope-earthquake-mexico>

Tokyo Fire Department. (2021). Disaster search and rescue dog training program. Tokyo Metropolitan Government. <https://www.tfd.metro.tokyo.lg.jp/>

Yılmaz, G., & Yıldırım, S. (2020). Afetlerde kentsel arama ve kurtarmada kullanılan yöntemler ve güncel yaklaşımların değerlendirilmesi, *Doğal Afet Çevre Dergisi*, 2020; 6(1): 196-208, DOI: 10.21324/dacd.533639

EXTENDED ABSTRACT

Established in the 2019-2020 academic year within the Kürtün Vocational School of Gümüşhane University, the Civil Defense and Firefighting Program continues to train "Civil Defense and Firefighting Technicians" in line with modern disaster management strategies. The program's core vision is to create a highly qualified workforce across a wide range of areas, from pre-fire precautions and intervention techniques to organizational oversight and complex search and rescue operations. In this context, search and rescue courses, led by Lecturer Erdem Soylu, offer a training model that goes beyond theoretical knowledge, integrating technological devices and K9 dog search disciplines. Globally, the outstanding achievements of Mexican search and rescue dog Frida (and her successor Proteo) in disasters have academically and operationally proven the vital role of canine search teams in situations where even technological capabilities are insufficient. Building on this global success model, in the work carried out at Kürtün Vocational School, the rescue dog Yaman is a key training partner, strengthening students' professional motivation and field skills. Practical training conducted under Yaman's guidance enhances students' capacity to integrate with canine search teams, enabling graduates to serve as more qualified and proactive personnel in fire departments. This study highlights the strategic importance of K9 units in civil defense training, while evaluating the critical impact of supplementing theoretical training with field experience and live search discipline on disaster response effectiveness.